

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 4 sierpnia 2022 r.
(OR. en)

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2022/0225 (NLE)

11568/22

LIMITE

ENER 378
ENV 770
CLIMA 380
IND 302
RECH 456
COMPET 626
ECOFIN 755

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: ROZPORZĄDZENIE RADY w sprawie skoordynowanych środków
zmniejszających zapotrzebowanie na gaz

ROZPORZĄDZENIE RADY (UE) 2022/ ...

z dnia ...

w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 122 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Federacja Rosyjska, główny zewnętrzny dostawca gazu dla Unii, rozpoczęła agresję wojskową na Ukrainę, która jest umawiającą się stroną Wspólnoty Energetycznej. Eskalacja rosyjskiej agresji wojskowej na Ukrainę od lutego 2022 r. doprowadziła do znacznego spadku dostaw gazu w wyniku celowego dążenia do wykorzystania dostawy gazu jako broni politycznej. Przepływ gazu rurociągowego z Rosji przez terytorium Białorusi został wstrzymany, a dostawy gazu przez terytorium Ukrainy stale maleją. Łączne przepływy gazu z Rosji stanowią obecnie mniej niż 30 % średniej przepływów gazu z lat 2016–2021. To zmniejszenie dostaw doprowadziło do historycznie wysokich i niestabilnych cen energii, przyczyniło się do inflacji oraz stworzyło ryzyko dalszego pogorszenia koniunktury gospodarczej w Europie.

- (2) W tym kontekście, Komisja w następstwie swojego komunikatu z dnia 8 marca 2022 r. zatytułowanym „REPowerEU: Wspólne europejskie działania w kierunku bezpiecznej i zrównoważonej energii po przystępnej cenie”, przedstawiła w dniu 18 maja 2022 r. plan REPowerEU, aby jak najszybciej, a najpóźniej do 2027 r., zakończyć zależność Unii od rosyjskich paliw kopalnych. Aby osiągnąć ten cel, w planie REPowerEU określono środki związane z oszczędnością energii i efektywnością energetyczną oraz zaproponowano przyspieszone wprowadzanie czystej energii w celu zastąpienia paliw kopalnych w gospodarstwach domowych, przemyśle i sektorze wytwarzania energii elektrycznej. Dalsze środki w zakresie dostaw mogłyby obejmować między innymi lepszą koordynację zakupów gazu oraz ułatwianie wspólnych zakupów realizowanych przez europejskich operatorów rynku gazu na międzynarodowym rynku gazu, a także dołożenie starań, aby zachować zdolności produkcji energii elektrycznej, które nie są uzależnione od dostaw importowanego gazu.
- (3) Unia podjęła dalsze działania w celu zwiększenia poziomu swojej gotowości w odniesieniu do zakłóceń w dostawach gazu. Przyjęto rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1032¹ w celu zapewnienia napełnienia podziemnych obiektów magazynowych w związku z nadchodzącym sezonem zimowym.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1032 z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2017/1938 i (WE) nr 715/2009 w odniesieniu do magazynowania gazu (Dz.U. L 173 z 30.6.2022, s. 17).

- (4) Ponadto w lutym 2022 r. i w maju 2022 r. Komisja przeprowadziła szczegółowe przeglądy wszystkich krajowych planów na wypadek sytuacji nadzwyczajnej, a także szczegółowo monitorowała sytuację w zakresie bezpieczeństwa dostaw. Środki wprowadzane przez Unię od lutego 2022 r. miały na celu umożliwienie całkowitego odejścia od rosyjskiego gazu do 2027 r. oraz ograniczenie ryzyka wynikającego z dalszych poważnych zakłóceń dostaw.
- (5) Niedawna eskalacja zakłóceń dostaw gazu z Rosji świadczy jednak o znaczącym ryzyku całkowitego wstrzymania dostaw rosyjskiego gazu w niedalekiej przyszłości w sposób nagły i jednostronny. Unia powinna zatem spodziewać się takiego ryzyka i przygotować się, w duchu solidarności, na możliwość całkowitego wstrzymania dostaw gazu z Rosji w każdej chwili. Konieczne są natychmiastowe proaktywne działania w celu przygotowania się na dalsze zakłócenia oraz w celu wzmocnienia odporności Unii na przyszłe wstrząsy. Skoordynowane działania na poziomie Unii mogą zapobiec poważnym szkodom dla gospodarki i obywateli wynikającym z ewentualnej przerwy w dostawach gazu.
- (6) Obecne ramy prawne dotyczące bezpieczeństwa dostaw gazu określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938¹ nie uwzględniają w wystarczającym stopniu zakłóceń dostaw ze strony głównego dostawcy gazu trwających dłużej niż 30 dni. Brak ram prawnych dla takich zakłóceń stwarza ryzyko nieskoordynowanych działań państw członkowskich, co zagraża bezpieczeństwu dostaw do sąsiadujących państw członkowskich i może stanowić dodatkowe obciążenie dla unijnego przemysłu i konsumentów.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 z dnia 25 października 2017 r. dotyczące środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (UE) nr 994/2010 (Dz.U. L 280 z 28.10.2017, s. 1).

- (7) W swojej rezolucji z dnia 7 kwietnia 2022 r. w sprawie konkluzji z posiedzenia Rady Europejskiej, które odbyło się w dniach 24–25 marca 2022 r., Parlament Europejski wezwał do przedstawienia planu dalszego zapewniania bezpieczeństwa dostaw energii w Unii w perspektywie krótkoterminowej. Na posiedzeniach w dniach 31 maja i 23 czerwca 2022 r. Rada Europejska wezwała Komisję przedstawienie w trybie pilnym wniosków dotyczących poprawy gotowości na ewentualne poważne zakłócenia dostaw z myślą o zapewnieniu dostaw energii po przystępnych cenach. W następstwie tego wezwania Rady Europejskiej Komisja wraz z partnerami międzynarodowymi Unii bada sposoby ograniczenia rosnących cen energii, w tym w stosownych przypadkach możliwości wprowadzenia tymczasowych pułapów cen importowych. W następstwie tego wezwania Komisja prowadzi również prace nad optymalizacją funkcjonowania europejskiego rynku energii elektrycznej – wpływ tym nad wpływem cen gazu na ten rynek – tak aby był on lepiej przygotowany na nadmierną zmienność cen w przyszłości, zapewniał przystępną cenowo energię elektryczną oraz był w pełni gotowy na zdekarbonizowany system energetyczny, zachowując jednocześnie integralność jednolitego rynku, utrzymując zachęty do zielonej transformacji, zachowując bezpieczeństwo dostaw i unikając nieproporcjonalnych kosztów budżetowych.
- (8) Zgodnie z art. 122 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Rada, na wniosek Komisji, może postanowić, w duchu solidarności między państwami członkowskimi, o środkach stosownych do sytuacji gospodarczej, w szczególności w przypadku wystąpienia poważnych trudności w zaopatrzeniu w niektóre produkty, zwłaszcza w obszarze energii. Ryzyko całkowitego wstrzymania dostaw rosyjskiego gazu przed końcem 2022 r. stanowi taką sytuację.

- (9) Biorąc pod uwagę bezpośrednie ryzyko zakłóceń dostaw gazu do Unii, państwa członkowskie powinny już teraz wprowadzić środki w celu zmniejszenia swojego zapotrzebowania przed sezonem zimowym 2022-2023. Takie dobrowolne zmniejszenie zapotrzebowania przyczyniłoby się w szczególności do zapełnienia pojemności magazynowej, zapobiegając jej wyczerpaniu pod koniec sezonu zimowego 2022-2023, umożliwiając tym samym państwom członkowskim poradzenie sobie z ewentualnymi falami mrozów w lutym i marcu 2023 r. oraz ułatwiając napełnienie magazynów w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa dostaw w sezonie zimowym 2023-2024. Zmniejszenie zapotrzebowania na gaz pomoże również w zapewnieniu wystarczających dostaw i obniżeniu cen energii, z korzyścią dla konsumentów w Unii. W związku z tym środki wprowadzone na poziomie Unii w celu zmniejszenia zapotrzebowania przyniosłyby korzyści wszystkim państwom członkowskim poprzez zmniejszenie ryzyka bardziej poważnego wpływu na ich gospodarki.
- (10) Wolumen dobrowolnego zmniejszenia zapotrzebowania uwzględnia wolumen zapotrzebowania na gaz, którego dostawy mogą zostać niezrealizowane w przypadku całkowitego przerwania dostaw rosyjskiego gazu. Wysiłek na rzecz zmniejszenia powinien być taki sam dla wszystkich państw członkowskich oraz opierać się na porównaniu ze średnim zużyciem gazu każdego z państw członkowskich w ciągu ostatnich pięciu lat.

- (11) Dobrowolne środki zmniejszające zapotrzebowanie mogą same w sobie nie być wystarczające do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw i funkcjonowania rynku. W związku z tym, aby szybko zaradzić szczególnym wyzwaniom związanym z trwającym i przewidywanym poważnym pogorszeniem się niedoborów dostaw gazu oraz uniknąć zakłóceń między państwami członkowskimi, należy ustanowić nowy instrument wprowadzający możliwość obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania na gaz dla wszystkich państw członkowskich. Powinien on zacząć funkcjonować odpowiednio wcześniej przed jesienią 2022 r. W ramach takiego instrumentu, Rada – na wniosek Komisji – mogłaby ogłosić unijny stan alarmowy w drodze decyzji wykonawczej. Powierzając Radzie uprawnienia wykonawczego należy uwzględnić polityczny charakter decyzji o uruchomieniu obowiązku w zakresie obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania w całej Unii i jej skutki horyzontalne dla państw członkowskich. Przed przedstawieniem takiego wniosku Komisja powinna przeprowadzić konsultacje z odnośnymi grupami ryzyka określonymi w załączniku I rozporządzenia (UE) 2017/1938 (zwanymi dalej „grupami ryzyka”) oraz Grupą Koordynacyjną ds. Gazu (GKG) ustanowioną na mocy tego rozporządzenia. Unijny stan alarmowy należy ogłaszać jedynie w przypadku, gdy dobrowolne środki zmniejszające zapotrzebowanie okażą się niewystarczające do wyeliminowania ryzyka poważnego niedoboru dostaw. W przypadku ogłoszenia stanu alarmowego na poziomie krajowym zgodnie z art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) 2017/1938 przez co najmniej pięć właściwych organów państw członkowskich, organy te powinny mieć możliwość zwrócenia się do Komisji o przedstawienie Radzie wniosku, aby ogłosiła unijny stan alarmowy.

- (12) Unijny stan alarmowy powinien funkcjonować jak stan kryzysowy specyficzny dla Unii, który powinien uruchomić obowiązkowe zmniejszenie zapotrzebowania, niezależnie od krajowych stanów kryzysowych ustanowionych na podstawie art. 11 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/1938. Po ogłoszeniu unijnego stanu alarmowego państwa członkowskie powinny zmniejszyć swoje zużycie gazu w określonym z góry okresie. Wolumen obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania uwzględnia wielkość zapotrzebowania na gaz, którego dostawy mogą zostać niezrealizowane w przypadku całkowitego przerwania dostaw rosyjskiego gazu do Unii, oraz powinien w pełni uwzględniać wszelkie zmniejszenie zapotrzebowania już osiągnięte. Wolumen obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania powinien również uwzględniać poziomy napełnienia magazynów zgłoszone na podstawie art. 6d ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) 2017/1938, zmiany dotyczące dywersyfikacji źródeł gazu, w tym dostaw skroplonego gazu ziemnego (LNG), oraz zmiany w zakresie zastępowalności paliw w Unii.
- (13) Zmniejszenia zapotrzebowania osiągnięte przez państwa członkowskie przed ogłoszeniem unijnego stanu alarmowego zostaną odzwierciedlone w wolumenie obowiązkowego ograniczenia zapotrzebowania.

- (14) Z uwagi na znaczące zakłócenia na rynku wewnętrznym, które mogą wystąpić w przypadku nieskoordynowanej reakcji państw członkowskich na potencjalne lub faktyczne dalsze zakłócenia dostaw rosyjskiego gazu, kluczowe jest, aby wszystkie państwa członkowskie zmniejszyły swoje zapotrzebowanie na gaz w duchu solidarności. Wszystkie państwa członkowskie powinny zatem osiągnąć dobrowolne i obowiązkowe cele w zakresie zmniejszenia zapotrzebowania. Niektóre państwa członkowskie mogą być bardziej narażone na skutki zakłóceń dostaw rosyjskiego gazu niż inne, jednak wszystkie państwa członkowskie mogą odczuwać negatywne skutki takich zakłóceń i wszystkie mogłyby przyczynić się do ograniczenia szkód gospodarczych wynikających z takich zakłóceń, czy to przez uwolnienie dodatkowych ilości gazu rurociągowego lub ładunków LNG, które mogą zostać wykorzystane przez państwa członkowskie o znaczącym deficycie gazu, czy to przez wpływ na obniżenie cen gazu, jakie prawdopodobnie będzie skutkiem zmniejszenia zapotrzebowania, czy to przez zapobieganie zakłóceniom na rynku, jakie wynikłyby z nieskoordynowanych i sprzecznych środków zmniejszających zapotrzebowanie. Niniejsze rozporządzenie odzwierciedla zatem zasadę solidarności energetycznej, która została niedawno potwierdzona przez Trybunał Sprawiedliwości jako podstawowa zasada prawa Unii¹.
- (15) Niektóre państwa członkowskie nie są jednak w stanie uwolnić znaczących ilości gazu rurociągowego na korzyść innych państw członkowskich ze względu na swoją szczególną sytuację geograficzną lub fizyczną, na przykład brak synchronizacji z europejskim systemem elektroenergetycznym lub brak bezpośredniego połączenia międzysystemowego z połączonym międzysystemowo systemem gazowym innego państwa członkowskiego. W związku z tym państwa członkowskie powinny mieć możliwość powołania się na jeden lub większą liczbę powodów ograniczenia swoich obowiązków w zakresie obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania. Państwa członkowskie, których to dotyczy, powinny się zobowiązać, że dołożą wszelkich starań, aby jak najszybciej wyeliminować braki w zakresie połączeń międzysystemowych.

¹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15 lipca 2021 r., Niemcy przeciwko Polsce, w sprawie C-848/19 P, ECLI:EU:C:2021:598.

- (16) Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013¹ ustanowiono ramy współpracy państw członkowskich i odpowiednich zainteresowanych stron na poziomie regionalnym w zakresie rozwoju lepiej połączonych sieci energetycznych, w szczególności w celu połączenia regionów obecnie odizolowanych od europejskich rynków energetycznych oraz wzmocnienia istniejących i promowania nowych transgranicznych połączeń międzysystemowych. W świetle obecnych zakłóceń w dostawach gazu z Rosji, takie transgraniczne połączenia międzysystemowe odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu funkcjonowania wewnętrznego rynku energii i w dystrybucji gazu do innych państw członkowskich w duchu solidarności. W tym kontekście państwa członkowskie powinny dalej dokładać starań, aby lepiej zintegrować swoje sieci, w tym poprzez ocenę potencjalnego zwiększenia zdolności nowych transgranicznych połączeń międzysystemowych zgodnie z celami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869².
- (17) Aby ułatwić starania państw członkowskich służące osiągnięciu celów w zakresie magazynowania gazu przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2022/1032, wolumen gazu zmagazynowany przez państwa członkowskie w stopniu przekraczającym cel pośredni na dzień 1 sierpnia 2022 r. również powinien być uwzględniany do określenia wolumenu ich obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, uchylające decyzję nr 1364/2006/WE oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 713/2009, (WE) nr 714/2009 i (WE) nr 715/2009 (Dz.U. L 115 z 25.4.2013, s. 39).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, zmiany rozporządzeń (WE) nr 715/2009, (UE) 2019/942 i (UE) 2019/943 oraz dyrektyw 2009/73/WE i (UE) 2019/944 oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 347/2013 (Dz.U. L 152 z 3.6.2022, s. 45).

- (18) Dodatkowo, aby należycie uwzględnić dużą zależność krytycznych sektorów państw członkowskich od gazu, państwa członkowskie – przy określaniu wolumenu swojego obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania – powinny móc wyłączyć zużycie gazu w tych sektorach. Monitorowanie przez Komisję powinno zapewnić, aby ograniczenia krajowe nie prowadziły do nadmiernych zakłóceń rynku wewnętrznego. Państwa członkowskie powinny też mieć możliwość ograniczenia wolumenu swojego obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania w przypadku gdy takie zmniejszenie jest niezbędne, aby zmaksymalizować dostawy gazu do innych państw członkowskich, oraz w przypadku gdy są one w stanie przedstawić dowody na to, że zdolności ich połączeń międzysystemowych do komercyjnego wywozu do innych państw członkowskich lub ich krajowa infrastruktura LNG są wykorzystywane do przekierowywania gazu do innych państw członkowskich w jak największym stopniu. Komisja powinna monitorować, czy zachodzą kryteria stosowania tych odstępstw.
- (19) W przypadku szczególnych okoliczności dotyczących zapotrzebowania ze strony połączonych międzysystemowo państw członkowskich, państwa członkowskie powinny mieć możliwość tymczasowego ograniczenia obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania, gdy jest to konieczne do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii – w tym w przypadku gdy państwo członkowskie stoi w obliczu kryzysu elektroenergetycznego, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941¹. Należy również uwzględnić zdolność magazynowania oraz poziom napełnienia magazynów ponad cel pośredni, określony w załączniku Ia do rozporządzenia (UE) 2017/1938.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylające dyrektywę 2005/89/WE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 1).

- (20) Państwa członkowskie powinny mieć swobodę wyboru odpowiednich środków w celu osiągnięcia zmniejszenia zapotrzebowania. Przy określaniu odpowiednich środków zmniejszających zapotrzebowanie i ustalaniu pierwszeństwa poszczególnych grup odbiorców państwa członkowskie powinny rozważyć wykorzystanie środków określonych przez Komisję w swoim komunikacie z dnia 20 lipca 2022 r. zatytułowanym „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”. Państwa członkowskie powinny w szczególności rozważyć środki efektywne ekonomicznie, takie jak aukcje lub przetargi, za pomocą których mogą one zachęcać do zmniejszenia zużycia w sposób efektywny ekonomicznie. Środki wprowadzane na poziomie krajowym mogą również obejmować zachęty finansowe lub rekompensaty dla uczestników rynku, których to dotyczy.
- (21) Wszelkie środki wprowadzane przez państwa członkowskie w celu osiągnięcia zmniejszenia zapotrzebowania muszą być zgodne z prawem unijnym, a w szczególności z rozporządzeniem (UE) 2017/1938. W szczególności takie środki powinny być konieczne, jasno określone, przejrzyste, proporcjonalne, niedyskryminacyjne i weryfikowalne, oraz nie powinny nadmiernie zakłócać konkurencji ani prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego gazu ani zagrażać bezpieczeństwu dostaw gazu do innych państw członkowskich lub do Unii. Konieczne jest uwzględnienie interesu odbiorców chronionych także w odniesieniu do dostaw gazu dla scentralizowanych systemów ogrzewania w przypadku kryzysu bezpieczeństwa dostaw.

- (22) W celu zapewnienia skoordynowanego wdrażania środków zmniejszających zapotrzebowanie państwa członkowskie powinny ustanowić regularną współpracę w ramach każdej z odnośnych grup ryzyka. Państwa członkowskie mają swobodę w uzgodnieniu środków współpracy najlepiej dopasowanych do danego regionu. Komisja i GKG powinny mieć możliwość wglądu w środki krajowe wdrożone przez państwa członkowskie oraz wymiany najlepszych praktyk w zakresie koordynacji środków w ramach grup ryzyka. Państwa członkowskie powinny również wykorzystywać inne organy do koordynowania swoich działań.
- (23) W celu zapewnienia, aby krajowe plany na wypadek sytuacji nadzwyczajnej odzwierciedlały dobrowolne lub obowiązkowe środki zmniejszające zapotrzebowanie określone w niniejszym rozporządzeniu, właściwy organ każdego państwa członkowskiego powinien podjąć niezbędne kroki w celu aktualizacji krajowego planu ustanowionego zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) 2017/1938 na wypadek sytuacji nadzwyczajnej) do 31 października 2022 r. Biorąc pod uwagę krótki termin aktualizacji, procedury koordynacji na podstawie art. 8 ust. 6–11 rozporządzenia (UE) 2017/1938 nie powinny mieć zastosowania. Każde państwo członkowskie powinno jednak konsultować się z innymi państwami członkowskimi w sprawie aktualizacji swoich krajowych planów na wypadek sytuacji nadzwyczajnej. Komisja powinna zwołać posiedzenie grup ryzyka, GKG lub innych właściwych organów w celu przedyskutowania potencjalnych kwestii związanych ze środkami zmniejszającymi zapotrzebowanie.

- (24) Regularne i skuteczne monitorowanie oraz sprawozdawczość mają istotne znaczenie dla oceny postępów poczynionych przez państwa członkowskie we wdrażaniu dobrowolnych i obowiązkowych środków zmniejszających zapotrzebowanie oraz dla pomiaru społecznych i gospodarczych skutków tych środków, a także wpływu na zatrudnienie. Właściwy organ każdego państwa członkowskiego lub inny podmiot wyznaczony przez dane państwo członkowskie powinien monitorować zmniejszenie zapotrzebowania osiągnięte na jego terytorium oraz regularnie zgłaszać rezultaty Komisji. GKG powinna wspierać Komisję w monitorowaniu wywiązywania się z obowiązków w zakresie obowiązkowego zmniejszania zapotrzebowania.
- (25) Aby zapobiec znaczącym szkodom gospodarczym dla Unii jako całości, kluczowe jest, aby każde państwo członkowskie zmniejszyło swoje zapotrzebowanie po ogłoszeniu unijnego stanu alarmowego. Zmniejszenie zapewni, aby gazu wystarczyło dla wszystkich, nawet podczas zimy. Zmniejszenie zapotrzebowania w całej Unii jest wyrazem zasady solidarności zapisanej w Traktacie. W związku z tym uzasadnione jest ściśle nadzorowanie przez Komisję, czy państwa członkowskie wywiązują się z obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania. W przypadku stwierdzenia przez Komisję istnienia ryzyka, że państwo członkowskie nie będzie w stanie wywiązać się ze swojego obowiązku w zakresie obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania, Komisja powinna mieć możliwość zwrócenia się do tego państwa członkowskiego o przedłożenie planu określającego strategię i środki mające na celu skuteczne osiągnięcie obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania. To państwo członkowskie powinno należycie uwzględnić wszelkie uwagi i sugestie Komisji w odniesieniu do tego planu.

- (26) Ponieważ zasada solidarności daje każdemu państwu członkowskiemu prawo do otrzymania wsparcia ze strony sąsiadujących państw członkowskich w pewnych okolicznościach, państwa członkowskie, które wystąpią o takie wsparcie, powinny również działać w duchu solidarności, jeśli chodzi o zmniejszenie własnego krajowego zapotrzebowania na gaz. W związku z tym państwa członkowskie, które zwracają się o zastosowanie środka solidarnościowego na podstawie art. 13 rozporządzenia (UE) 2017/1938, powinny były wdrożyć wszystkie odpowiednie środki zmniejszające zapotrzebowania na gaz. Komisja powinna mieć możliwość zażądania od państwa członkowskiego, które zwróciło się o zastosowanie środka solidarnościowego, aby przedłożyło plan określający środki służące osiągnięciu ewentualnego dalszego zmniejszenia zapotrzebowania. To państwo członkowskie powinno należycie uwzględnić opinię Komisji.
- (27) Komisja powinna regularnie informować Parlament Europejski i Radę o wykonywaniu niniejszego rozporządzenia.
- (28) Z uwagi na bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa dostaw gazu spowodowane agresją wojskową Rosji wobec Ukrainy, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w trybie pilnym.

- (29) Ze względu na wyjątkowy charakter środków określonych w niniejszym rozporządzeniu powinno ono mieć zastosowanie przez okres roku po jego wejściu w życie. Do dnia 1 maja 2023 r. Komisja powinna przedstawić Radzie sprawozdanie z jego funkcjonowania i w stosownych przypadkach może zaproponować przedłużenie okresu jego stosowania.
- (30) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia nie może zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

Niniejsze rozporządzenie ustanawia przepisy mające na celu zaradzenie, w duchu solidarności, poważnym trudnościom w dostawach gazu, z myślą o zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw gazu Unii. Przepisy te obejmują poprawę koordynacji, monitorowania i sprawozdawczości w zakresie krajowych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz oraz możliwość ogłoszenia przez Radę, na wniosek Komisji, unijnego stanu alarmowego jako stanu kryzysowego specyficznego dla Unii, uruchamiającego obowiązek w zakresie obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania w całej Unii.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „właściwy organ” oznacza krajowy organ administracji rządowej lub krajowy organ regulacyjny wyznaczony przez państwo członkowskie, aby zapewnić wdrożenie środków przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2017/1938;
- 2) „unijny stan alarmowy” oznacza stan kryzysowy specyficzny dla Unii, który uruchamia obowiązkowe zmniejszenie zapotrzebowania i który nie jest związany z którymkolwiek ze stanów kryzysowych określonych w art. 11 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/1938;

- 3) „zużycie gazu” oznacza całkowitą dostawę gazu ziemnego na działania prowadzone na terytorium państwa członkowskiego, w tym końcowe zużycie na potrzeby gospodarstw domowych, przemysłu i wytwarzania energii elektrycznej, ale przy wyłączeniu między innymi gazu wykorzystanego do napełnienia magazynów, zgodnie z definicją „dostawy, przemiany i zużycia gazu” stosowaną przez Komisję (Eurostat);
- 4) „surowiec” oznacza „pozaenergetyczne wykorzystanie gazu ziemnego”, o którym mowa w obliczeniach bilansów energii przez Komisję (Eurostat);
- 5) „referencyjne zużycie gazu” oznacza wolumen gazu zużywanego średnio przez państwo członkowskie w okresie referencyjnym; w przypadku państw członkowskich, których zużycie gazu w okresie od dnia 1 sierpnia 2021 r. do dnia 31 marca 2022 r. wzrosło o co najmniej 8 % w porównaniu ze średnim zużyciem gazu w okresie referencyjnym, „referencyjne zużycie gazu” oznacza tylko wolumen gazu zużytego w okresie od dnia 1 sierpnia 2021 r. do dnia 31 marca 2022 r.;
- 6) „okres referencyjny” oznacza okresy od dnia 1 sierpnia do dnia 31 marca w pięciu kolejnych latach poprzedzających datę wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, począwszy od okresu od dnia 1 sierpnia 2017 r. do dnia 31 marca 2018 r.;
- 7) „cel pośredni” oznacza cel pośredni określony w załączniku Ia do rozporządzenia (UE) 2017/1938.

Artykuł 3

Dobrowolne zmniejszenie zapotrzebowania

Państwa członkowskie dokładają wszelkich starań, aby zmniejszyć swoje zużycie gazu w okresie od dnia 1 sierpnia 2022 r. do dnia 31 marca 2023 r. o co najmniej 15 % w porównaniu ze swoim średnim zużyciem gazu w okresie od dnia 1 sierpnia do dnia 31 marca w ciągu pięciu kolejnych lat poprzedzających dzień wejścia w życie niniejszego rozporządzenia („dobrowolne zmniejszenie zapotrzebowania”). Art. 6, 7 i 8 stosuje się do tych dobrowolnych środków zmniejszających zapotrzebowanie.

Artykuł 4

Ogłoszenie przez Radę unijnego stanu alarmowego

1. Rada może, na wniosek Komisji, w drodze decyzji wykonawczej ogłosić unijny stan alarmowy.
2. Komisja przedstawia wniosek dotyczący takiego unijnego stanu alarmowego, gdy uzna, że istnieje znaczne ryzyko poważnego niedoboru dostaw gazu lub w przypadku gdy występuje nadzwyczajnie wysokie zapotrzebowanie na gaz, w odniesieniu do którego środki, o których mowa w art. 3, nie są wystarczające, i które powoduje znaczące pogorszenie się sytuacji w zakresie dostaw gazu w Unii, ale rynek nadal jest w stanie zniwelować to zakłócenie bez konieczności stosowania środków nierynkowych.

3. Komisja przedstawia Radzie wniosek dotyczący ogłoszenia unijnego stanu alarmowego także wtedy, gdy wystąpi o to co najmniej pięć właściwych organów, które na poziomie krajowym ogłosiły stan alarmowy zgodnie z art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) 2017/1938.
4. Rada może zmienić wniosek Komisji, stanowiąc większością kwalifikowaną.
5. Przed przedstawieniem Radzie wniosku dotyczącego ogłoszenia unijnego stanu alarmowego, Komisja konsultuje się z odnośnymi grupami ryzyka określonymi w załączniku I do rozporządzenia (UE) 2017/1938 (zwanymi dalej „grupami ryzyka”) oraz z Grupą Koordynacyjną ds. Gazu (GKG), ustanowioną na mocy art. 4 tego rozporządzenia.
6. Na wniosek Komisji Rada może w drodze decyzji wykonawczej ogłosić koniec unijnego stanu alarmowego oraz obowiązków, o których mowa w art. 5. Komisja przedstawia Radzie wniosek dotyczący takiej decyzji wykonawczej w przypadku gdy po dokonaniu oceny uzna, że sytuacja, która stanowiła podstawę do ogłoszenia unijnego stanu alarmowego, nie uzasadnia już utrzymywania unijnego stanu alarmowego, oraz po konsultacji z odnośnymi grupami ryzyka oraz GKG.

Artykuł 5

Obowiązkowe zmniejszenie zapotrzebowania w przypadku ogłoszenia unijnego stanu alarmowego

1. W przypadku ogłoszenia przez Radę unijnego stanu alarmowego, każde państwo członkowskie zmniejsza swoje zużycie gazu zgodnie z ust. 2 („obowiązkowe zmniejszenie zapotrzebowania”).
2. Do celów obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania, przez cały okres obowiązywania unijnego stanu alarmowego, zużycie gazu w każdym państwie członkowskim w okresie od dnia 1 sierpnia 2022 r. do dnia 31 marca 2023 r. („okres zmniejszenia”) ma być o 15 % niższe od referencyjnego zużycia gazu. Wszelkie zmniejszenia zapotrzebowania osiągnięte przez państwa członkowskie w okresie przed ogłoszeniem unijnego stanu alarmowego uwzględnia się do celów obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania.
3. Państwo członkowskie, którego system elektroenergetyczny jest zsynchronizowany tylko z systemem elektroenergetycznym państwa trzeciego, jest w razie desynchronizacji względem systemu tego państwa trzeciego zwolnione ze stosowania ust. 2 tak długo, jak funkcjonowanie odizolowanego systemu elektroenergetycznego lub inne usługi na rzecz operatora systemu przesyłu energii są wymagane do zapewnienia bezpiecznego i niezawodnego działania systemu elektroenergetycznego.
4. Państwo członkowskie jest zwolnione ze stosowania ust. 2 tak długo, jak to państwo członkowskie nie jest bezpośrednio połączone z połączonym międzysystemowo systemem gazowym innego państwa członkowskiego.

5. Państwo członkowskie może pomniejszyć referencyjne zużycie gazu stosowane do obliczania docelowego obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania zgodnie z ust. 2 o wolumen gazu równy różnicy między swoim celem pośrednim na dzień 1 sierpnia 2022 r., a faktycznym wolumenem zmagazynowanego gazu na dzień 1 sierpnia 2022 r., jeżeli na ten dzień zrealizuje cel pośredni.
6. Państwo członkowskie może pomniejszyć referencyjne zużycie gazu stosowane do obliczania docelowego obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania zgodnie z ust. 2 o wolumen gazu zużytego w okresie referencyjnym jako surowiec.
7. Państwo członkowskie może pomniejszyć obowiązkowe zmniejszenie zapotrzebowania o 8 punktów procentowych, o ile wykaże, że jego połączenie międzysystemowe z innymi państwami członkowskimi mierzone pod względem ciągłej technicznej zdolności eksportowej w porównaniu z jego rocznym zużyciem gazu w 2021 r. jest poniżej 50 %, a ta zdolność na połączeniach międzysystemowych do innych państw członkowskich była faktycznie wykorzystywana do transportu gazu na poziomie co najmniej 90 % przez co najmniej miesiąc przed zgłoszeniem odstępstwa, chyba że dane państwo członkowskie może wykazać, że nie było zapotrzebowania i zdolność została zmaksymalizowana, i że jego krajowe instalacje LNG są komercyjnie i technicznie gotowe do przekierowywania gazu do innych państw członkowskich do poziomu wolumenów wymaganych przez rynek.

8. Państwo członkowskie stojące w obliczu kryzysu elektroenergetycznego może tymczasowo ograniczyć obowiązkowe zmniejszenie zapotrzebowania zgodnie z ust. 2 do poziomu koniecznego do złagodzenia ryzyka dla dostaw energii elektrycznej, jeżeli nie istnieją żadne inne ekonomiczne opcje zastąpienia gazu koniecznego do produkcji energii elektrycznej bez poważnego zagrożenia bezpieczeństwa dostaw. W takim przypadku państwo członkowskie zgłasza powody tego ograniczenia i dostarcza wystarczające dowody na istnienie wyjątkowych okoliczności uzasadniających ograniczenie. W przypadku gdy to konieczne, państwo członkowskie aktualizuje plan gotowości na wypadek zagrożeń zgodnie z art 10 rozporządzenia (UE) 2019/941.
9. Państwo członkowskie zgłasza Komisji swoją decyzję o ograniczeniu obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania zgodnie z ust. 5, 6, 7 i 8, wraz z niezbędnymi dowodami na to, że spełnione są warunki ograniczenia obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania. Zgłoszenie w odniesieniu do ust. 5, 6 i 7 może zostać dokonane już po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia, ale nie później niż dwa tygodnie po ogłoszeniu unijnego stanu alarmowego. Zgłoszenie w odniesieniu do ust. 8 może zostać dokonane nie później niż dwa tygodnie po zaistnieniu sytuacji kryzysu elektroenergetycznego, o którym mowa w tym ustępie. O swoim zamiarze państwo członkowskie informuje również odnośnie grupy ryzyka oraz GKG.

10. Na podstawie zgłoszenia oraz po konsultacji z grupami ryzyka oraz GKG Komisja ocenia, czy spełnione są warunki ograniczenia zgodnie z ust. 5, 6, 7 i 8. W przypadku, gdy Komisja uzna, że ograniczenie jest nieuzasadnione, przyjmuje opinię wskazującą powody, dla których państwo członkowskie powinno znieść lub zmodyfikować ograniczenie obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania. Opinię tę przyjmuje się nie później niż w terminie 30 dni roboczych po otrzymaniu pełnego zgłoszenia zgodnie z ust. 9.
11. W przypadku gdy nie są już spełnione warunki ograniczenia obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania zawarte w ust. 5, 6, 7 i 8, państwo członkowskie stosuje docelowe ograniczenie obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania zgodnie z ust. 2.
12. Komisja stale monitoruje, czy spełniane są warunki ograniczenia obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania zgodnie z ust. 5, 6, 7 i 8.
13. Art. 6, 7 i 8 stosuje się do obowiązkowych środków zmniejszenia zapotrzebowania, bez uszczerbku dla obowiązujących umów długoterminowych.

Artykuł 6

Środki mające na celu osiągnięcie zmniejszenia zapotrzebowania

1. Państwa członkowskie mają swobodę wyboru odpowiednich środków mających na celu zmniejszenie zapotrzebowania. Środki, o których mowa w art. 3 i 5, muszą być jasno określone, przejrzyste, proporcjonalne, niedyskryminacyjne i weryfikowalne. Przy wyborze środków państwa członkowskie uwzględniają zasady określone w rozporządzeniu (UE) 2017/1938. Środki te w szczególności:
 - a) nie mogą nadmiernie zakłócać konkurencji lub prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego gazu;
 - b) nie mogą zagrażać bezpieczeństwu dostaw gazu do innych państw członkowskich lub Unii;
 - c) muszą być zgodne z przepisami rozporządzenia (UE) 2017/1938 o odbiorcach chronionych.

2. Przy wprowadzaniu środków zmniejszających zapotrzebowanie państwa członkowskie rozważają ustalenie priorytetów stosowania środków mających wpływ na odbiorców innych niż odbiorcy chronieni, określonych w art. 2 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2017/1938, oraz mogą też wyłączać tych odbiorców z takich środków na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów, które uwzględniają ich znaczenie gospodarcze, a także między innymi następujące elementy:
 - a) wpływ zakłócenia na łańcuchy dostaw, które mają kluczowe znaczenie dla społeczeństwa;

- b) ewentualny negatywny wpływ w innych państwach członkowskich, w szczególności na łańcuchy dostaw sektorów niższego szczebla, które mają kluczowe znaczenie dla społeczeństwa;
 - c) potencjalne długotrwałe szkody w instalacjach przemysłowych;
 - d) możliwości ograniczenia zużycia i stosowania produktów zastępczych w Unii.
3. Przy podejmowaniu decyzji w sprawie środków zmniejszających zapotrzebowanie państwa członkowskie uwzględniają środki mające na celu zmniejszenie zużycia gazu w sektorze energii elektrycznej, środki zachęcające do przestawienia się na inne rodzaje paliwa w przemyśle, krajowe kampanie podnoszące świadomość oraz ukierunkowane obowiązki w zakresie ograniczenia ogrzewania i chłodzenia, służące promowaniu przestawienia się na inne rodzaje paliwa i zmniejszenie zużycia przez przemysł.

Artykuł 7

Koordinacja środków zmniejszających zapotrzebowanie

1. Aby zapewnić odpowiednią koordynację dobrowolnych i obowiązkowych środków zmniejszających zapotrzebowanie zgodnie z art. 3 i 5, państwa członkowskie współpracują ze sobą w ramach każdej z odnośnych grup ryzyka.

2. Właściwy organ każdego państwa członkowskiego aktualizuje swój krajowy plan na wypadek sytuacji nadzwyczajnej ustanowiony zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) 2017/1938 najpóźniej do dnia 31 października 2022 r., aby odzwierciedlić środki dobrowolnego zmniejszenia zapotrzebowania. Każde państwo członkowskie aktualizuje również, w stosownych przypadkach, swój krajowy plan na wypadek sytuacji nadzwyczajnej w przypadku ogłoszenia unijnego stanu alarmowego zgodnie z art. 4 niniejszego rozporządzenia. Art. 8 ust. 6–10 rozporządzenia (UE) 2017/1938 nie stosuje się do aktualizacji krajowych planów na wypadek sytuacji nadzwyczajnej przeprowadzanych na podstawie niniejszego ustępu.
3. Przed przyjęciem zmienionych planów na wypadek sytuacji nadzwyczajnej państwa członkowskie konsultują się z Komisją oraz odnośnymi grupami ryzyka. Komisja może zwołać posiedzenia grup ryzyka oraz GKG, uwzględniając wszelkie opinie wyrażone w tym kontekście przez państwa członkowskie, w celu przedyskutowania kwestii związanych z krajowymi środkami zmniejszającymi zapotrzebowanie.

Artykuł 8

Monitorowanie i egzekwowanie

1. Właściwy organ każdego państwa członkowskiego monitoruje wdrażanie środków zmniejszających zapotrzebowanie na swoim terytorium. Co dwa miesiące, nie później niż do piętnastego dnia następnego miesiąca, państwa członkowskie składają Komisji sprawozdania na temat osiągniętego zmniejszenia zapotrzebowania. Grupy ryzyka oraz GKG wspierają Komisję w monitorowaniu dobrowolnego i obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania.

2. W przypadku gdy na podstawie zgłoszonych danych liczbowych dotyczących zmniejszenia zapotrzebowania Komisja stwierdzi istnienie ryzyka, że państwo członkowskie nie będzie w stanie wywiązać się z obowiązku w zakresie obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania zgodnie z art. 5, Komisja zwraca się do tego państwa członkowskiego o przedłożenie planu określającego strategię skutecznego wypełnienia obowiązku w zakresie obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania. Komisja zwraca się o przedłożenie planu określającego strategię osiągnięcia ewentualnego dalszego zmniejszenia zapotrzebowania na gaz, zgodnie z art. 10 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2017/1938, również do państwa członkowskiego, które zwróciło się o zastosowanie środka solidarnościowego, zgodnie z art. 13 rozporządzenia (UE) 2017/1938. W obu przypadkach Komisja wydaje opinię zawierającą uwagi i sugestie dotyczące przedłożonych planów. Państwo członkowskie, którego to dotyczy, należycie uwzględni opinię Komisji.
3. Komisja regularnie informuje Parlament Europejski i Radę o wykonaniu niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 9

Przegląd

Do dnia 1 maja 2023 r. Komisja dokona przeglądu niniejszego rozporządzenia w świetle ogólnej sytuacji w zakresie dostaw gazu do Unii oraz przedstawi Radzie sprawozdanie z głównych ustaleń tego przeglądu. Na podstawie tego sprawozdania Komisja może w szczególności zaproponować przedłużenie okresu stosowania niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 10

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się przez okres roku od jego wejścia w życie.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w ...

W imieniu Rady

Przewodniczący / Przewodnicząca
